

Thesis Title	Socio-economic Conditions Affecting Small Farmers' Management of Wetland Agro-Biodiversity in Dong San Village, Sakon Nakhon Province, Thailand	
Author	Miss Yupaporn Siribut	
Degree	Master of Science (Agriculture) Agricultural Systems	
Thesis Advisory Committee		
	Asst. Prof. Dr. Kamol Ngamsomsuke	Chairperson
	Assoc. Prof. Dr. Benchapan Ekasingh	Member
	Lect. Dr. Budsara Limmirankul	Member

ABSTRACT

Socio-economic conditions that would affect farmers' management of wetland agro-biodiversity were studied at Dong San Village, Arkat Amnuai District, Sakon Nakhon Province. The objectives of the study were a) to identify management and utilization practices of wetland agro-biodiversity resources, b) to estimate direct use values of wetland agro-biodiversity products and c) to explore major socio-economic factors that would affect wetland agro-biodiversity resources management activities. The socio-economic conditions were emphasizing on food resources, income generating activities and social participation in the community. Participatory Rural Appraisal (PRA) and survey of farmers' resource management and utilization were used as key tools in data collection. The sampled population consisted of 60 households in Dong San Village. Qualitative description and relevant statistics were employed for data analysis. The study focused on both cash and non-cash income,

used market price method for estimated the direct use value of agro-biodiversity products. The results show that villagers generally are engaged in multi component livelihoods, which vary by season. As most households still practice subsistence crop farming with little agricultural surplus each year. Annual rice harvest averaged was 362 kg/ rai. Therefore the rice supply from the village itself did not meet the demand. So, villagers adapted their livelihood strategies accordingly to maximize the benefits from wide range of ecosystems, such as seasonally flooded forest (*paa bung paa tham*), reservoirs and natural ponds. The wetland agro-biodiversity was a significant source of additional income for farmers in this area. On the average, it provides as much as Baht 79,715 of income per house per annum (Baht 59,172 from fishery products, Baht 2,734 from bamboo shoots, Baht 4,339 from edible mushrooms, Baht 2,182 from edible wild vegetables and Baht 11,288 from earthworms' products).

The result also indicated socio-economic conditions that affected farmers' participated in wetland agro-biodiversity management and conservation by applied poisson regression presented the variables: total cultivated land ownership, rice yield, cash income from from agro-biodiversity products, non-cash income from surrogated price of agro-biodiversity products, attitude towards conservation, membership in local organization were significant at the 0.05 level and ability to cultivate wet season rice were significant at the 0.01 level.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพด้านเกษตรของเกษตรกรรายย่อยในหมู่บ้านดงสาร จังหวัดสกลนคร ประเทศไทย
ผู้เขียน	นางสาว ยูภาพร สิริบัติ
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) เกษตรศาสตร์เชิงระบบ
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมล งามสมสุข ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ ดร. เบญจพรรณ เอกะสิงห์ กรรมการ อาจารย์ ดร. บุศรา ลีมนิรันดร์กุล กรรมการ
บทคัดย่อ	

การศึกษาเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพด้านเกษตรของเกษตรกรรายย่อยในหมู่บ้านดงสาร อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและระบุถึงรูปแบบการจัดการและการใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพด้านเกษตร ในพื้นที่ชุ่มน้ำ 2) ประเมินผลประโยชน์ทางตรงของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพด้านเกษตร และ 3) ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการจัดการทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพเกษตร ในพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเน้นแหล่งอาหาร กิจกรรมที่สร้างรายได้และการมีส่วนร่วมทางสังคมในชุมชน โดยประยุกต์ใช้ วิธีการประเมินสถานะชนบทแบบมีส่วนร่วม (Participatory Rural Appraisal: PRA) และการสำรวจ การจัดการและการใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพด้านเกษตร ทรัพยากรของชาวบ้านดงสารจำนวน 60 ครัวเรือน ทำการวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการพรรณนาและสถิติต่างๆ รวมถึงการให้ความสำคัญกับผลตอบแทนทั้งในรูปรายได้ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินด้วยวิธีการประเมินแบบราคาตลาดของ ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพเกษตร ผลการศึกษาพบว่าชาวบ้านในพื้นที่ศึกษามีวิถีชีวิตที่หลากหลายมิติ

ขึ้นอยู่กับฤดูกาล แต่โดยส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพิงการเกษตรเพื่อยังชีพอยู่ เนื่องจากผลผลิตข้าวเฉลี่ยเพียง 362 ก.ก. ต่อไร่ จึงทำให้ไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน ดังนั้นชาวบ้านคงสามารถจึงได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากระบบแวดล้อมที่มีอยู่ เช่น ป่าบุงป่าทาม อ่างน้ำ และหนองน้ำ ทั้งนี้ยังพบว่า ทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรนั้นเป็นแหล่งรายได้เสริมหลักของชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา โดยก่อให้เกิดรายได้เฉลี่ยประมาณ 79,715 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ซึ่งเป็นรายได้จากผลิตผลของการประมง หน่อไม้ เห็ดป่า ผักป่า และไม้เต็งเดือนดิน จำนวน 59,172 2,734 4,339 2,182 11,288 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ตามลำดับ ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุของสัจแสดงให้ทราบถึง ใจทางด้านเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพด้านเกษตรของเกษตรกรรายย่อยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05พบว่าปัจจัยทางด้านจำนวนพื้นที่เพาะปลูก ผลิตผลข้าวต่อไร่ ผลตอบแทนที่เป็นเงินสดจากผลิตผลทรัพยากร ทางชีวภาพด้านเกษตร ผลตอบแทนที่ไม่เป็นเงินสดจากผลิตผลทรัพยากร ทางชีวภาพด้านเกษตร ทักษะคิดต่อการอนุรักษ์และการเป็นสมาชิกในหน่วยงานท้องถิ่น และนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 พบว่าความสามารถในการปลูกข้าวในปีมีผลต่อการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพด้านเกษตรของเกษตรกรรายย่อย